

Zelfs een eenvoudig gedicht is altijd gedoe

De Morgen - 07 Mar. 2007

Pagina 4

Kan een tafel een gedicht zijn? Voor William Carlos Williams (1883-1963) alvast wel. Voor het eerst verschijnt een tweetalige selectie uit de poëzie van deze dichter van het alledaagse. Huub Beurskens koos en vertaalde.

Door Bart Van der Straeten

Ook al zegt zijn naam u niets, u kent vast wel een gedicht van William Carlos Williams. U hoeft immers niet eens af en toe een dichtbundel open te slaan om zijn werk te kennen. Williams' gedichten prijken op kleurige affiches die menig studentenkamer decoreren en op kaartjes waarmee de poëzie 'midden de mensen' gebracht wordt. Die brede verspreiding heeft te maken met de alledaagse onderwerpen die Williams in zijn verzen aansnijdt en met zijn eenvoudige, ongeunstelde taal. Een van Williams' bekendste gedichten is 'This Is Just To Say', door Beurskens vertaald als 'Even dit': "Ik heb / de pruimen / uit de koelkast / opgegeten // die je / vast had / willen bewaren / voor het ontbijt // Het spijt me / ze waren heerlijk / zo zoet / en zo koud //"

Even dit - een gedicht als een kattenbelletje, een boterbriefje. Een gedicht dat helemaal niet de pretentie heeft duurzamer te zijn dan brons, zoals Horatius ooit schreef, maar dat voor de duur van een paar verzen scherpstelt op een vluchtig fragment uit het alledaagse leven. Geen geromantiseer of gepsihologiseer ook: alleen maar weergave. In de registratie van de concrete werkelijkheid lag voor Williams de ware poëzie. Geen wonder dus dat hij baalde van het intellectualistische modernisme van zijn land- en tijdgenoot T.S. Eliot. Die hield zich alleen maar bezig met gezochte stijlfiguren en met ingewikkelde referenties aan de traditie, vond hij. De poëzie van Ezra Pound, nochtans redelijk verwant aan die van Eliot, kon hem dan wel weer bekoren, maar met Pound was hij dan ook bevriend.

William Carlos Williams werd geboren in 1883 in Rutherford, New Jersey. Als jongeling liep hij school in Frankrijk, Zwitserland en New York. Aan de Universiteit van Pennsylvania studeerde hij medicijnen; hij begon na zijn studies een praktijk als kinderarts. Williams genoot al van bij zijn eerste bundels in de jaren 1910 enige bekendheid als dichter, maar zijn renommee groeide vooral na de Tweede Wereldoorlog. De Amerikaanse beat poets rond Allen Ginsberg namen een voorbeeld aan zijn vrije verzen en zijn gewone, alledaagse taalgebruik dat doorspekt was met slang en spreektaal. En in de jaren zestig leenden zijn 'makkelijke' gedichten zich uitstekend voor de democratisering van de poëzie waar van alle kanten om geroepen werd. Zijn hoogste literaire onderscheiding haalde hij postuum: voor zijn bundel *Pictures from Brueghel and Other Poems* kreeg hij in 1963 de Pulitzer Prize. Williams overleed kort voor uitreiking.

Het was ook in de jaren zestig dat de roem van Williams begon door te sijpelen in het Nederlandse taalgebied. In de groep van de nieuw-realistische schrijvers rond het tijdschrift *Barbarber* vonden Williams' gedichten een vruchtbare grond. J. Bernlef en K. Schippers experimenteerden rond die tijd met boodschappenlijstjes in dichtbundels en met gedichten die letterlijk uit het leven gegrepen waren - flarden reclametekst en zo. Het was Bernlef die als eerste enkele Williamsgedichten in het Nederlands vertaalde. Zo vond Williams' poëzie ook een weg naar de Vlaamse nieuw-realistische dichterskringen rond Herman de Coninck. Maar tot een volwaardige bundel Williamsgedichten in het Nederlands is het toen dus niet gekomen. Die liet nog tot nu op zich wachten.

In zijn nawoord bij die bundel, die de titel *Even dit* heeft gekregen, naar het bekendste gedicht eruit, raakt Huub Beurskens een interessant probleem aan in verband met Williams' poëzie. Ze is volgens hem namelijk helemaal niet zo makkelijk als doorgaans beweerd wordt, ze is zelfs moeilijk. En in vele opzichten is dat waar. Want ook al hou je niet van gedoe en neem je alleen de concrete dingen uit je omgeving tot onderwerp - "geen ideeën / dan in dingen", zegt Williams ergens - zodra je een gedicht maakt, heb je altijd gedoe. Neem nu 'De schaal fruit': "De tafel beschrijft / niets: vier poten maken / er een tafel van. Vier regels / maken er een kwatrijn van, // het gedicht dat de schaal fruit / schraagt wanneer we zeggen dat het op / een tafel lijkt - hoe kan het de strekking / beschrijving van het gedicht? //

Dit is niet zomaar een fragment uit de werkelijkheid dat via knip- en plakwerk in een dichtbundel gezet is, zoals het kattenbelletje hierboven. 'De schaal fruit' is een beredeneerd taalbouwsel dat ingewikkelde vragen stelt over de verhouding tussen de materiële en de ideële wereld: is het mogelijk te zeggen dat deze tafel een gedicht is, zonder dat die uitspraak zelf weer een gedicht wordt? Hoe definieer je een tafel als tafel en hoe definieer je een tafel als gedicht - een gedicht kan toch geen schaal fruit schragen? Vragen die je in de Nederlandse poëzie eerder tegenkomt bij zogenaamd 'moeilijke' dichters als Arjen Duinker of Hans Faverey dan bij makkelijke nieuw-realisten als Herman de Coninck. Zo verwonderlijk is dat eigenlijk niet. Want al zijn er 'geen ideeën dan in dingen', de dingen op zich zijn, als je erover nadenkt, ook wel behoorlijk ingewikkeld.

Maar de vraag of zijn werk nu moeilijk is of makkelijk, doet eigenlijk weinig ter zake. Feit is dat de poëzie van William Carlos Williams al enkele generaties lang vele mensen aanspreekt, en dat nu eindelijk ook u en ik zijn moeilijke makkelijke gedichten kunnen ontdekken. Ook voor Nederlandstaligen zal een tafel nooit meer zomaar een tafel zijn.

William Carlos Williams,

Even dit

Meulenhoff, Amsterdam, 147 blz., 22,50 euro

Poëzie van William Carlos Williams in tweetalige uitgave

Bart Vanderstraeten

Copyright © 2016 De Persgroep Publishing. Alle rechten voorbehouden